

“Aproximació a la situació del català en el tercer sector”: avançament dels resultats preliminars

Equip

Avel·lí Flors-Mas (coordinador), Gonzalo Barrio i Carlos Valero (Universitat de Barcelona)

Objectius

La recerca proposa una primera **aproximació als usos lingüístics** i les polítiques lingüístiques presents en l'àmbit del **tercer sector social de Catalunya**. Des de la perspectiva dels **representants d'una mostra teòrica d'entitats**, el projecte tracta de donar resposta a les següent **preguntes de recerca**:

1. Quins són els usos lingüístics en la **comunicació interna i externa** de les entitats?
2. Quins són els usos lingüístics en **l'atenció i l'acollida de persones immigrades i refugiades**?
3. Quines són les **ideologies lingüístiques** dels membres de les entitats, i com condicionen les pràctiques declarades?
4. Quina relació existeix amb les **polítiques lingüístiques públiques per a l'acollida** de persones immigrades i refugiades?

Mètodes

Per fer aquesta primera aproximació, el projecte pren una **orientació qualitativa** i es basa en **entrevistes semiestructurades** amb representants d'una **mostra teòrica de 14 entitats** representatives de diferents perfils dins del tercer sector social de Catalunya. Només una part d'aquestes entitats desenvolupen en l'actualitat projectes d'acollida de persones immigrades i refugiades. La **mostra real** en el moment de presentar aquests resultats preliminars és de **9 entitats**.

Resultats preliminars

PR1: quins són els usos lingüístics en la comunicació interna i externa de les entitats?

Com a criteri general, i en línia amb estudis previs sobre els usos lingüístics en l'àmbit associatiu de Catalunya, les entitats incloses en la mostra **tendeixen a prioritzar el català tant en la comunicació interna de l'entitat** (comunicació entre el personal)

com en la comunicació externa (amb persones usuàries dels seus serveis, amb persones sòcies, si en tenen, i en les campanyes adreçades al conjunt de la societat).

Tanmateix, hi ha **matisos importants** a aquesta generalització, que fan que l'ús d'altres llengües (especialment el castellà i, en ocasions, l'anglès) arribi a ser predominant, en alguns casos, d'acord amb els seus representants. Es comprova, en aquest sentit, que hi ha **condicionants que dificulten l'ús del català** i que tenen a veure amb **l'àmbit territorial d'actuació** de l'entitat (internacional, estatal o estrictament d'àmbit català), **l'origen lingüístic** del personal de les entitats (d'origen catalanoparlant o no catalanoparlant, competent o no en català) i les característiques lingüístiques dels **destinatari**s de les comunicacions (lloc de residència, edat, origen o temps d'estada a Catalunya). Pel que fa a la comunicació amb persones sòcies, per a les entitats que en tenen, sovint es regeix per l'elecció de la llengua de comunicació per part de les persones sòcies.

El panorama és, doncs, variat atenent les posicions diverses de les entitats amb relació a aquestes variables.

PR2: quins són els usos lingüístics en l'atenció i l'acollida de persones immigrades i refugiades

Novament en línia amb estudis previs, les entitats entrevistades que gestionen programes d'acollida i tenen relació directa amb persones immigrades o refugiades **admeten un ús extensiu de llengües diferents del català, especialment però no només del castellà**, amb l'objectiu de maximitzar l'eficàcia comunicativa en la gestió dels procediments d'acollida, arrelament i regularització. Aquesta tendència **s'atribueix majoritàriament al perfil no catalanoparlant de les persones usuàries dels serveis**, però en alguns casos també es vincula amb l'origen lingüístic no catalanoparlant o la manca de formació en llengua catalana dels professionals dels serveis. L'administració responsable dels programes d'acollida que gestionen les entitats (Estat o Generalitat) també pot condicionar els usos lingüístics i qüestions més específiques com ara si s'ofereixen cursos de llengua catalana o castellana.

Cal dir que, en general, les persones entrevistades no fan atenció directa a la població immigrada i refugiada, sinó que tenen més aviat funcions directives o de coordinació de l'entitat. Manifesten, doncs, un desconeixement relatiu dels usos reals en aquesta atenció directa, cosa que apunta a la **necessitat d'estudis més localitzats**.

PR3: quines són les ideologies lingüístiques dels membres de les entitats, i com condicionen les pràctiques declarades?

Mentre que els discursos d'algunes associacions desproblematitzen l'ús de llengües diferents del català en la seva activitat i, en particular, en els serveis d'acollida que ofereixen, i situen l'accés al català de la població immigrada o refugiada com una

qüestió menys prioritària, **altres entitats manifesten la seva voluntat d'incorporar més ús de la llengua catalana en la seva relació amb persones immigrades i refugiades** i plantegen l'ús del castellà o altres llengües com una mesura temporal, fins que la persona usuària dels serveis hagi assolit una competència si més no receptiva en català. En general, les entitats estan d'acord que caldria garantir l'accés de les persones immigrades i refugiades a la llengua catalana, i facilitar aquest procés d'aprenentatge ampliant places, espai i horaris per cobrir les necessitats d'aquesta població.

Pel que fa a aspectes més generals, com la consciència de la situació de minorització de la llengua catalana o la necessitat (o no) de prioritzar-ne l'ús en les activitats de l'entitat, es detecta variació tant entre les entitats incloses en la mostra com dins de les entitats mateixes, entre els seus membres, motiu pel qual cal una anàlisi més aprofundida abans d'avançar-ne resultats.

PR4: quina relació existeix amb les polítiques lingüístiques públiques per a l'acollida de persones immigrades i refugiades?

De nou, els posicionaments de les entitats són variats, en funció del seu àmbit d'actuació, i algunes de les entitats que no treballen directament en atenció a la població immigrada o refugiada a Catalunya desconeix l'existència de la *Llei 10/2010, del 7 de maig, d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya*, que estableix el marc per a les polítiques en aquest camp i dicta que "el català, com a llengua pròpia de Catalunya, és la llengua comuna per a la gestió de les polítiques d'acollida i d'integració". Altres entitats, en canvi, remarquen que **se senten poc acompanyades per l'administració pel que fa a l'aplicació de la llei i, en general, a la promoció del coneixement i l'ús del català**. Aquestes entitats consideren que caldria ampliar els recursos que reben per desplegar els programes d'acollida i també els que es dediquen a l'aprenentatge del català des del Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL), al qual deriven els usuaris i usuàries que volen aprendre la llengua quan no disposen de convenis específics per fer elles mateixes els cursos.